

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare numai odată pe lună,
conținând însă un număr dublu de
pagini ca în anii precedenți

Abonamentul pentru Instituții și Autorități 700 Lei pe 1 an
Advocați . . . . . 500 Lei pe 1 an
Magistrați . . . . . 400 Lei pe 1 an
Un număr simplu . . . . . 30 Lei
Un număr dublu . . . . . 35 Lei
Un număr vechi . . . . . 40 Lei

Redacția: Str. Cafea Victoriei No. 53
Telefon 590. Administrația: Str. Iuliu
Maniu 8 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și orice
cereri de adfje. Telefon 630

Director, Fondator și Redactor responsabil: **VASILE M. DIMITRIU** Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Colaboratori:

Alexandrescu Traian
Fost Prim-președinte de Tribunal
Pro Decanul Baroului avocaților
din București

Anca Justin Leontin
Judecător Trib. Cluj

Bulgăraș-Popov Ad. Gr.
Avocat Contencios CFR Cluj

Ceaur Aslan Ernest
Consilier la Curtea de Apel Timișoara

Balașiu Paul
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Docan P. George
Președinte Tribunalul Buzeu

Dolj I. Ionescu
Președinte la Consiliul legislativ

Filipescu Constantin
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Filipescu Ricard
Judecător tribunalul Cluj

Hațieganu Emil
Profesor la Universitatea din Cluj

Kis Maurișiu
Profesor universitar pensionar

Lazar Aurel
Fost ministru, Avocat Oradea-Mare

Leon N. Gheorghe Dr.
Profesor la Universitatea din Cluj

Maria Alexandru
Prim președintele Curții de Apel
Timișoara

Mănescu Ion
Președinte la Curtea de Apel Cluj

Micșa Pompei
Prim președintele Curții de Apel Cluj

Munteanu Victor
Avocat din Sibiu

Negrea Camil
Profesor la Universitatea din Cluj

Onișor Victor
Profesor la Universitatea din Cluj

Pastia P. Vasile
Primprocuror la Tribunalul Brăila

Petrescu F. Vasile
Președinte de secție la Trib. Sighișoara

Popp Romulus
Prim președintele Curții de Apel
Brașov

Porușiu Petre
Profesor la Universitatea din Cluj

Praporgescu Ștefan
Consilier la Curtea de Apel Oradea-Mare

Sfetcu Emilian
Judecător șef la ocolul Mercurea-
Sibiului

Dem. Tigoianu
Magistrat

Tolciu Ioachim
Avocat din Cluj

Tănăsescu Teodor
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Ulvineanu Alexandru
Consilier la Curtea de Apel Cluj

Vioreanu P. Ioan
Judecător tribunalul Cluj

Xantopol Constantin
Fost magistrat, Avocat din Cluj

C O N T I N U T U L

1. Noul regim al substituțiilor de moștenitori în Ardeal și Bucovina

de **Camil Negrea**
profesor

2. Obligațiunea alimentară între rudele naturale
de **M. Gh. Mușatescu**
judecător

3. Jurisprudența Inaltei Curți de Casație.

**Banca
Ardeleană și
Cassa de Economii
S. A. R.**

Cluj, Piața Unirii Nr. 32. (Casa proprie)

Fondată în anul
1894

Este cointereseată cu: Banca Chrissoveloni, București și Banca Comercială Ungară din Pesta, Budapesta

Sucursale:
Arad, Brașov, Oradea, Sibiu,
Târgu-Mureș, Turda

CASA DE PĂSTRARE ȘI BANCA

**DE CREDIT DIN
CLUJ SOC. AN.**
CLUJ, PIAȚA UNIRII

Capitaluri
proprii Lei
77,000.000

**7
SUCURSALE:**
IN DEJ, DICIOSÂN.

Efectuază
avantajos
orice ala-
ceri bancare

MARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

**Banca Generală a Țării
Românești București,**

Brăila,
Brașov, Cluj,
Constanța, Craiova,
Galați, Giurgiu, Oradea,
Mare, Ploești, Sfântul
Gheorghe, Târgul
Măgurele

Societate Anonimă

Capital vărsat Lei 60,000.000 // Rezerve Lei 50,000.000
Adresa Telegrafică: „GENEROMANA”

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERT
SOCIETATE ANONIMĂ ÎN CLUJ
Strada Regina Maria Nr. 1-3

Secția specială
pentru ciment - Secția de
Bancă și devize - Execută tot
felul de tranzacțiuni bancare,
plăți pe toate piețele interne
și streine - Depunerile se
fructifică în condițiile cele
mai favorabile

Capital: Lei 50,000.000
Fonduri: Lei 20,000.000

Legături directe cu America!

**Banca
Chrissoveloni**

SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ

Capital și rezerve:
LEI 350,000.000

SUCURSALA CLUJ
SEDIUL CENTRAL BUCUREȘTI

Sucursale: Constantinopol, New-York,
Brăila, Constanța, Galați, Sibiu. // Bănci
afiliate: Banca de Devize și Lombard,
București, Banca Ardeleană Casa de Eco-
nomie Cluj, Chrissoveloni & Co. Paris,
Chrissoveloni & Co. Viena

TELEFON:
379, 62, 427, 950

Industria Sârmei S. A. Cluj

**Fabrica:
Câmpia-Turdei**

Fabricăm: Sârmă laminată, Fier de beton, Scoabe,
Cue de tot felul, Sârmă arsă, arămită, Sârmă
de oțel, Arcuri de mobile, Sârmă
ghimpată, zincată, Agrafe.

Telefan: 4-40, 3-47 — Adresa telegrafică: „Ferrum” Cluj

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare numai odată pe lună, conținând însă un număr dublu de pagini ca în anii precedenți

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	700 Lei pe 1 an
	Advocați	500 Lei pe 1 an
	Magistrați	400 Lei pe 1 an
	Un număr simplu	50 Lei
	Un număr dublu	35 Lei
	Un număr vechi	40 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 55
Telefon 590. Administrația: Str. Iuliu
Maniu 8 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și orice
cereri de adje. Telefon 630

8 Iunie 1930

Marele eveniment al suirei pe Tron a M. S. Regelui Carol II., care de bună seamă va influența în bine mersul legislației și economiei țării, nu poate fi mai bine evidențiat, decât publicând Legile grație cărora „Reprezentanța Națională” a procedat la înlăptuirea importantului act din viața constituțională a patriei române

DECRETE

În numele Poporului Român, Consiliul de Miniștri, exercitând, în temeiul art. 81 din Constituțiune, puterile constituționale ale Regelui.

Adunările legiuitoare au votat și adoptat, iar Noi sancționăm ce urmează:

LEGE *)

pentru abrogarea art. 6 și 7 din legea privitoare la actele civile ale Membrilor Familiei Domnitoare

Art. 1. — Art. 6 și 7 din legea privitoare la actele civile ale Membrilor Familiei Domnitoare din 5 Ianuarie 1926, se abrogă.

Art. 2. — Legea promulgată prin înaltul decret regal No. 13 din 4 Ianuarie 1926, publicată în Monitorul Oficial No. 4 din 5 Ianuarie 1926, prin care s'a primit renunțarea Alteței Sale Regale Principele Carol la succesiunea Tronului și la toate drepturile, titlurile și prerogativele de care în virtutea Constituției și a Statutelor Familiei Regale, se bucură ca Principe Moștenitor al României și ca Membru al Familiei Domnitoare, se anulează.

În numele Poporului Român, Consiliul de Miniștri, exercitând, în temeiul art. 81 din Constituțiune, puterile Constituționale ale Regelui.

Adunările legiuitoare au votat și adoptat, iar Noi sancționăm ce urmează:

LEGE *)

Art. unic. — Corpurile legiuitoare, întrunite într'o singură Adunare și constituite ca Rep-

zentanțiune Națională, declară anulată:

Legea promulgată prin înaltul decret regal No. 13, publicat în Monitorul Oficial No. 4 din 5 Ianuarie 1926, prin care s'a primit renunțarea Alteței Sale Regale Principele Carol la succesiunea Tronului și la toate drepturile, titlurile și prerogativele de care, în virtutea Constituției și a Statutelor Regale, se bucură ca Principe Moștenitor al României și ca Membru al Familiei Domnitoare.

Declară, deasemenea, anulată legea promulgată prin înaltul decret regal cu No. 14 din 4 Ianuarie 1926, prin care reprezentanța Națională primește Regența numită de Majestatea Sa Regele Ferdinand I.

În consecință, pe temeiul art. 77 și 79 din Constituție, Reprezentanța Națională constată că succesiunea Tronului României se cuvine de drept Alteței Sale Regale Principele Carol, coborâtor direct și legitim, în ordine de primogenitură bărbătească a Regelui Ferdinand I.

În numele Poporului Român, Consiliul de Miniștri, exercitând, în temeiul Constituțiunii, puterile constituționale ale Regelui.

Adunările legiuitoare au votat și adoptat, iar Noi sancționăm ce urmează:

LEGE *)

Art. unic. — Moștenitorul Tronului României ia și numele de MARE VOEVOD al ALBEI-IULIA.

*) Votată de Senat și de Cameră la 8 Iunie 1930, promulgată și publicată în Monitorul Oficial No. 124 bis din 8 Iunie 1930.

Publicând toate acestea „Ardealul Juridic” unește glasul sau cu al tuturor bunilor români și urează M. S. Regelui Carol II., domnie lungă și glorioasă

„Ardealul Juridic”

Noul regim al substituțiilor de moștenitori în Ardeal și Bucovina

(Legea rom. din 29 Mart. 1926)

de Profesor Camil Negrea dela Universitatea din Cluj

(urmare)

Este de sine înțeles că o veritabilă substituție fideicomisară poate fi și ea amplificată prin atașarea de condiții, de ex.: când obligațiunea primului beneficiar A. de-a restitui la moartea sa lui B. bunurile, este restrânsă la cazul când el (A) nu ar avea copii. Chestiunea de-a ști ce premise sunt necesare pentru ca cutare beneficiar condițional ori cu termen să poată dobândi pentru sine și pentru succesorii săi bunul ce i-s'a rânduit, se va rezolva în vederea art. 703 și 705 ccaustr. și a dispozițiilor corespunzătoare ale dreptului civ. magh. Din cele spuse rezultă că așa numitul „*ordo successivus*“, caracterizând substituțiile fideicomisare, nu este de față decât atunci când primul gratificat are obligațiunea de-a păstra bunurile toată viața sa și *de-a le restitui la moartea sa* celui de-al doilea, și anumit, simplamente ca urmare *directă* a dispoziției testamentare cu acest coprins, dar *nu* ca urmarea *indirectă* rezultând din împlinirea faptului pe care testatorul îl constituise condiție pentru începerea ori încetarea eficacității beneficiului. Chestiunea de-a ști dacă e valabilă ori nu — din punctul de vedere al dreptului civil local — dispoziția testatorului cu care ordonă *reîntoarcerea bunurilor* către moștenitorii săi sau alte persoane, se va rezolva ținând seamă de cele sus spuse, „dreptul de reîntoarcere“ nefiind reglementat special în sistemele locale, și nefăcând parte din materia substituțiilor fideicomisare.

V.

Înainte de-a cerceta sancțiunile civile aplicabile în Ardeal când dispoziția testamentară cuprinde o veritabilă substituție fideicomisară în accepția sistemului românesc (IV), socotim necesar să clarificăm două chestiuni conexe cu cari se încearcă a se găsi oarecare soluțiuni pentru validarea — cel puțin parțială — a substituțiilor fideicomisare desființate.

Se susține că acolo unde substituțiile fideicomisare sunt oprite, dispoziția făcută în favoarea celui chemat în al doilea rând trebuie calificată ca o *condiție rezolutorie ilicită impusă primului beneficiar*, care conform art. 698 ccaustr. urmează să fie *considerată inexistentă* (pro non

scripto habetur), și astfel bunul, scutit de orice restricție, intră dintru tot începutul și în mod definitiv în patrimoniul celui gratificat în primul rând.

Conform modului curent de exprimare, substituțiunea fideicomisară nu este altceva decât o dublă rânduire de beneficiu: cu condițiune *rezolutorie* în ceea ce privește pe primul, și cu condițiune *suspensivă* în ceea ce privește pe cel de-al doilea gratificat. Este adevărat că conform celor spuse (IV), criteriul sau specificul substituției fideicomisare este *obligațiunea* impusă primului beneficiar de-a păstra și la moartea sa, de-a remite celui de-al doilea beneficiar bunurile; cum însă obligațiunea de restituire atârână de aceea ca secundul să fie în viață la data morții primului beneficiar, situația se poate parafraza cu cuvintele: dreptul de moștenire al primului va înceta, *dacă* la moartea lui, secundul va mai fi în viață și va fi capabil de-a moșteni. Acea ce diferențiază pe primul beneficiar în ipoteza substituției fideicomisare, de moștenitorul (ori legatarul) rânduit simplamente cu condiție rezolutorie, este deoparte posibilitatea împlinirii condiției *înaintea morții* moștenitorului testamentar (legatarului); de altă parte că acesta din urmă — dacă se împlinește condiția rezolutorie — pierde beneficiul *în profitul moștenitorilor ab intestat ai lui decuius*, a căror existență la data împlinirii condiției este întotdeauna certă. Contrar, substituției fideicomisare — așa precum e concepută de legiuitorul român — îi este deoparte inerentă cerința ca *beneficiul primului să nu poată înceta decât la moartea sa* și de altă parte că nici chiar moartea nu privează de bunuri pe succesorii săi (ab intestat ori testamentari), *decât dacă secundul, persoană individualmente hotărâtă, îi va fi supraviețuit*. Considerațiunile acum spuse ne arată raportul dintre *simpla condiție rezolutorie* și dintre *substituția fideicomisară* (privită prin prisma condițiilor rezolutorii), și ne îngăduie să ne formulăm concluziile juste în chestiunea de-a ști, dacă regulile condițiilor rezolutorii și mai cu seamă regula coprinsă în proporția penultimă a art. 698 ccaustr. pot afla aplicare asupra substituțiilor fideicomisare?

Este cert că în accepție largă, dispoziția testatorului cumcă dreptul primului beneficiar încetează dacă la moartea sa va fi în viață (va fi supraviețuit) cel rânduit ca secund beneficiar (care urmează să ia bunurile), în ultima analiză nu e

altceva decât o rânduire cu condiție rezolutorie *specială*, care cum spuneam, diferă de condiția rezolutorie prin aceea că nu rudele ab intestat ale testatorului, ci întotdeauna o altă persoană, desemnată expres de testator, profită de pe urma morții primului beneficiar. Totuși, această ipoteză dobândește în sistemul dreptului civil o *semnificație distinctă, cu consecințe juridice oșebite de cele comune condițiilor rezolutorii*. Din considerațiuni de ordin superior, legiuitorul civil deslipește această ipoteză din marele ansamblu al condițiilor rezolutorii, o consacără ca *ășezământ aparte, cu denumirea substituție fideicomisară și o reglementează special*, cu restricții ori opreliști de diferită intensitate, *deosebit de toate celelalte condiții rezolutorii*. Ea rămâne cărmuită de regulile speciale chiar și atunci când moartea beneficiarului de primul rând *plus alt fapt incert-o* veritabilă condiție suspensivă (de. ex. „dacă substitutul va fi căsătorit la casus restitutionis”) ori rezolutorie s'a hotărât de cătră testator ca premise pentru ca dreptul celui dintâi să înceteze și ca cel de-al doilea să poată lua bunurile. Dacă este însă așa — și socotim îndiscutabile aceste teze — atunci înlăturarea regulilor *specifice* ale substituțiilor fideicomisare pentru a pune în funcție regulile *comune* ale condițiilor rezolutorii și a frustra astfel pe legiuitor, ar fi o imposibilitate, ar fi un mod de urmare pe care legiuitorul îl condamnă implicit și justiția trebuie să-l reprime. Iată de ce socotim *exclus ca o dispoziție testamentară coprinzând veritabilă substituție fideicomisară — desființată de legiuitor — să poată fi menținută*, fie chiar și în parte, *prin aplicarea regulei art. 698 ccaustr.*, adecă sub cuvânt că o atare dispoziție testamentară *este totodată condițiune rezolutorie ilicită* care urmează să fie considerată *nescrisă*, și că astfel dispoziția ar urma să producă efecte în favoarea celui rânduit în primul rând. O dispoziție testamentară coprinzând veritabilă substituție fideicomisară trebuie apreciată în totdeauna, și în ansamblul ei, în lumina *regulelor speciale* ce o cărmuesc conform construcției proprii pe care legiuitorul a alcătuit-o (admițând ori oprind dispoziția), dar nu în lumina cutăror regule eliminate tacitamente de legiuitor, cari aplicate, nu ar face altceva decât să zădărnicească punerea în lucrare a dispozițiilor speciale, decretate din considerațiuni de ordine publică. Mai mult, dispoziția făcută cu condiție rezolutorie ce întrunește toate elementele prevăzute de legiuitor pentru *ășezământul special al substituțiilor fideicomi-*

sare, va trebui să fie și ea supusă acestui regim special și va fi validată, restrânsă ori invalidată, conform regulilor speciale decretate de cătră legiuitorul respectiv. Soluția contrară ar avea rezultatul de-a zădărnici prevederile legii prin simple jocuri de expresii coprinzând „*condiții rezolutorii*”; soluția contrară ar însemna că voința particularului ar putea cu înlesnire, prin câteva vorbe măiestrite, să retransereze dispoziția testamentară în categoria simplelor condiții, de care legiuitorul înțelesese să diferențieze substituțiile fideicomisare, ca construcție distinctă, cu reglementare aparte.

Concludem deci: *substituția fideicomisară oprită de lege nu poate fi asimilată cu condiția rezolutorie ilicită în profitul primului gratifcat*, în sensul că acesta să devină stăpânul dintru tot începutul nelimitat al bunurilor; *art. 698 ccaustr. nu poate fi invocat în acest scop*, adică pentru a înlătura aplicabilitatea regulilor speciale, inclusiv a sancțiunilor substituțiilor fideicomisare. Dacă aceste sancțiuni, mai severe, tind la nerecunoașterea *întregii dispoziții testamentare*, art. 698 cca. nu mai poate fi invocat în scopul de-a menține parțial dispoziția, în profitul primului beneficiar.⁵⁾

VI

O a doua susținere, socotită proprie spre a valida — parțial — substituțiile fideicomisare desființate, este aceea că legea din 1926 nu a abrogat dispoziția art. 608 cca. conform căreia *substituția fideicomisară coprinde în sine tacitamente*

⁵⁾ Nu vom stărui asupra unui argument ce la aparență s'ar putea ridica și el în favoarea acestei opinii. S'ar putea invoca adecă teza doctrinară cum că substituția fideicomisară implică nu numai o rânduire de beneficiu cu condiție rezolutorie, dar totodată una cu condiție suspensivă (în favoarea necundului) și că astfel nu ar fi exact să spunem pur și simplu cumcă condiția rezolutorie ilicită trebuie considerată nescrisă, ci ținând în seamă și condiția suspensivă ilicită trebuie să concludem la nulitatea dispoziției. Concluzia aceasta nu ar fi la locul ei, cel puțin pentru cca. În adevăr, fiecare rânduire de beneficiu cu condiție rezolutorie implică necesarmente dobândirea aceluiaș beneficiu de cătră altă persoană pentru cazul împlinirii condiției, așa încât alătura fiecarei condiții rezolutorii, s'ar putea formula condiția suspensivă corespectivă, în favoarea acelorora cărora le profită împlinirea condiției rezolutorii. Legiuitorul austr. trecând peste această considerație, rânduiește că dacă condiția rezolutorie e ilicită, se consideră nescrisă, fără să mai țină în seamă latura cealaltă a chestiei, adică condițiunea, suspensivă corespectivă, care conform art. 698 propoz. 1 cca. ar demanda anularea dispoziției.

și pe cea vulgară.

Pentru a putea verifica exactitatea acestei teze, cum și a eventualelor soluțiuni ce ea comportă, va trebui să cercetăm rațiunea de-a fi a regulii coprinse în ultima propoziție a art. 608 ccaustr. Dacă testatorul a înțeles să acorde în primul rând lui A cutare beneficiu, însă totodată să-l restrângă în așa fel, încât acelaș beneficiu să revină după oarecare vreme lui B, cu atât mai mult corespunde intențiilor testatorului, ca B să primească beneficiul de îndată, dacă oarecare împrejurare face ca A să nu obțină beneficiul din întrebare. În lipsa dispozițiunii exprese a art. 608, rânduirea coprinzând substituția fideicomisară ar rămâne fără efect, de câteori primul beneficiar nu ar putea ori nu ar vrea să ia beneficiul. Este evident însă că *dispoziția legii este menită exclusiv să salveze situațiunea celui de-al doilea beneficiar*. De cel dintâi beneficiar nu e nevoie să se ocupe legiuitorul: el va dobândi moștenirea, dacă — bine înțeles — nu va fi intervenit vreun „casus impotentiae“, dar nu ca beneficiar în bază de substituție vulgară, ci ca fiduciar, grevat cu substituția fideicomisară. Repetăm: prin art. citat, substituția fideicomisară se atenuează *exclusiv în favoarea celui de-al doilea gratificat, fără ca primul gratificat să poată invoca vreodată art. 608 cca. în favoarea sa*.

Fixată în mod indiscutabil rațiunea de-a fi a regulii sus menționate a art. 608 cca., urmează să vedem posibilitățile aplicării ei în situația creiată prin desființarea substituțiilor fideicomisare, dacă — bine înțeles — ar fi exactă teza cumcă legea dela 1926 nu atinge aplicabilitatea în viitor a zisei reguli.

a) S'ar putea susține că orice substituție fideicomisară, perhorescată de legiuitorul din 1926, rămâne în picioare ca substituție vulgară în favoarea ambilor gratificați, în sensul că prin acceptarea moștenirii, primul numit va lua bunurile fără nici o restricție, va să zică, va elimina dintru tot începutul pe secundul; iar dacă primul numit nu vroește ori nu poate să moștenească, secundul va lua bunurile după ce s'a produs eliminarea primului, fără intermediul acestuia. O atare susținere însă ar fi lipsită de temei juridic. Există, ce e drept, o regulă cumcă substituțiunea exprimată *indoelnic* se va considera mai degrabă vulgară decât fideicomisară (art. 614 cca.), dar dela abrogarea art. 608 cca. încoace nu mai există nici cãiri text de lege și nici o interpretare doctrinară

măcar, cumcă substituția fideicomisară, exprimată în mod *neîndoelnic*, dar *imposibil de realizat*, se transformă automat, și în favoarea ambilor gratificați, în substituție vulgară. O atare operațiune trebuie exclusă în primul rând din considerarea că este în contrazicere cu voința expresă a testatorului, care înțelegea să vadă în primul chemat un beneficiar *vremelnic* numai, cel definitiv urmând să fie secundul; *la nici un caz testatorul nu vroia ca primul, prin propria-i autoritate, să înlăture pe secundul*. În al doilea rând însă trebuie să excludem soluția acum spusă, din motive de ordin legislativ. Odată desființate substituțiile fideicomisare fără ca legiuitorul să fi consacrat expres transformarea lor automată în substituții vulgare, o astfel de transformare — care de altfel nu e consacrată în nici o legiuire unde substituțiile fideicomisare sunt prohibite — ar echivala cu alcătuirea unei legi cu ocolirea puterii legiuitoare. În sfârșit mai accentuăm odată (supreflua non nocent) asupra tezei noastre cumcă propoziția ultimă a art. 608 cca. este cu totul improprie pentru a justifica *de lege lata* transformarea în favoarea primului gratificat.⁹⁾

b) Dacă ar fi să aplicăm fidel regula art. 608 cca., adecă așa precum legiuitorul austriac o contemplant, exclusiv în favoarea celui de-al doilea gratificat, ar trebui să spunem că primul gratificat este eliminat de plin drept, îndată după deschiderea succesiunii, și că secundul va lua fără nici o restricție bunurile. Dar pentru ce primul este eliminat de plin drept? El ar voi cu tot sufletul să parvină la moștenire (prin urmare nu avem a face cu „casus noluntatis“), dacă ar putea. Însă ceea ce nu-l lasă să ia moștenirea nu este „neputința“ de ordin *personal* vizată de legiuitor prin „casus impotentiae“, ci e *opreliștea legală* și *generală* rezultând virtualmente din desființarea substituțiilor fideicomisare, opreliște care diferă de noțiunea incapacității, întrucât nu sunt excluși numai câțiva cetățeni dela un atare beneficiu, ci oricine. Dar așa fiind, se poate oare susține că ne găsim în ipoteza art. 608 cca., și că astfel, cel de-al doilea gratificat poate lua moșteni-

⁹⁾ Deosebit de aceasta este chestiunea de-a ști dacă transformarea e admisă când însuși testatorul a *prevăzut-o expres*, pentru cazul când substituția fideicomisară ar fi lipsită de efect. O astfel de dispoziție eventuală nu poate fi considerată ilegală nici chiar atunci când substituția fideicomisară ar fi oprită de lege; activarea substituției vulgare decurge în atare caz din voința legalmente exprimată a testatorului.

rea? Pentru a putea da răspuns afirmativ ar trebui să avem dată premisa că există *juridicește* o substituție fideicomisară, adică o dispoziție concretă, *consacrată de legiuitor ca așezământ îngăduit*. În lipsa acestui element obiectiv, dispoziția testatorului *nu are ființă juridică*. Însă atunci ar fi absurd a susține că ceea ce e oprit prin lege (substit. fideic.) implică tocitamente ceace e admis (subst. vulgară); o „conversiune” în acest sens nu ar avea temei legal. Concludem deci: odată decretată opreliștea substituțiilor fideicomisare, cel de-al doilea gratificat nu poate cere pentru sine bunurile sub cuvânt că primul neputându-le lua, este cazul să se aplice dispoziția subsidiară a art. 608 cca. Vorbind despre inadmisibilitatea transformării automate a substituției fideicomisare în substituție vulgară, presupunem că ambii beneficiari au supraviețuit testatorului. Chestiunea de-a ști dacă dispoziția testamentară produce efecte parțiale în cazul când unul din cei chemați *murise înaintea testatorului*, va fi examinată mai jos.

VII.

Care va fi sancțiunea civilă aplicabilă în Ardeal când dispoziția testatorului coprinde o veritabilă substituție fideicomisară?

a) Soluțiunea cea mai radicală consacrată de legiuirile pozitive este de sigur cea franceză, imitată de legiuitorul român: dispoziția testamentară e *în întregime nulă*, așa încât nu numai substitutul fideicomisar, dar și cel numit primbeneficiar este exclus dela beneficiul rânduit de testator (art. 896 ccfranc. și art. 803 ccrom.).

b) Legiuitorul italian (art. 900 cc. ital.) declară nulă *singur sarcina impusă primului beneficiar*, adică partea dispozițiunii care chiamă la moștenire pe substitutul fideicomisar; așa încât *primul gratificat primește bunurile scutite de orice restricțiune*.

⁷⁾ O atare sancțiune mai indulgentă se poate concepe și ca măsură de tranziție. Legea franceză dela 1 Iunie 1924 punând în vigoare legislația civilă franceză în departamentele recuperate, dispune la art. 137 că în caz când testamentele anterioare punerii în aplicare a legilor franceze coprinde o substituție oprită de art. 896 ccfranc., drepturile reciproce ale celui grevat cu restituția și ale celui chemat (în al doilea rând) vor fi determinate prin art. 1053 urm. ale ccfranc. Cu alte cuvinte, substituțiile fideicomisare anterioare se respectă și în ceea ce privește expectativa celui de-al doilea gratificat, legea franceză aplicându-li-se numai pentru a determina drepturile și îndatoririle reciproce ale celor interesați.

Cum vedem, sancțiunea radicală consacrată de codul francez și român nu se prezintă ca singura sancțiune posibilă în dreptul pozitiv, pentru reprimarea substituțiilor fideicomisare; în principiu se poate concepe o sancțiune mai atenuată ⁷⁾.

Dat fiind că deodată cu pronunțarea opreliștei substituțiilor fideicomisare (în sensul sus arătat) legiuitorul dela 1926 nu întinde exprés sancțiunile art. 803 ccrom., dar nici nu decretează vreo sancțiune aparte pentru Ardeal și Bucovina, va trebui să căutăm soluția acestei chestiuni cu ajutorul principiilor generale și eventual a unor dispozițiuni legale înrudite.

Este cert că iliceitatea este de față nu numai când textul de lege oprește cu cuvinte exprese cutare act ori faptă, dar și atunci când legiuitorul abrogă vechiul text de lege ce acorda facultatea de-a săvârși actul, prin ceea ce refuză implicit facultatea de-a săvârșit în viitor atari acte; sau cu alte cuvinte, retractează cetățenilor permisiunea acordată prin legea anterioară.

Art. 608 cca. îngăduia substituțiunile fideicomisare; legea dela 1926 le desființează și totodată abrogă art. 608 cca.; prin urmare dela 1926 încoace, dispozițiunile testamentare coprinzând substituții fideicomisare (în sensul sus arătat) constituie *acte neîngăduite de lege sau ilicite*.

Sancțiunea actului ilicit este de ordinar *nulitatea* lui, chiar și dacă legiuitorul nu a pronunțat-o expres (nulitate virtuală). Dar ce intensitate să aibă nulitatea față cu substituția fideicomisară oprită: nulitatea întregii dispozițiuni, ori numai a dispozițiunii privitoare la fiduciari ori la substitutul fideicomisar?

Dispozițiunea coprinzând o dublă liberalitate mortis causa este fără îndoială un *act juridic unitar și indivizibil*. Substituția fideicomisară este tipul actului care din cauza unității construcției sale juridice nu poate fi considerat ca oarecare conglomerat (de acte) susceptibil de disjungere (desmembrare).

Testatorul nu a înțeles să lase bunurile nici lui Primus, nici lui Secundus, în mod exluziv, ci lui Primus în mod *vremelnic* și pe urmă lui Secundus în mod *definitiv*. S'ar putea spune că testatorul a avut preferență pentru Secundus, acesta urmând să devină cândva stăpânul neliminat al bunurilor; însă nu poate fi trecut cu vederea nici Primus, care dacă e desemnat stăpân vremelnic, poate totuși, în anumite împrejurări să obțină definitivizarea drep-

tului său. Prin urmare, odată ce nulitatea este sancțiunea actului juridic potrivit legii, această nulitate nu poate fi limitată la o parte a actului; concluzia logică este că actul unitar și indivizibil este în întregime nul. Cu alte cuvinte, dispoziția testamentară cuprinzând o substituție fideicomisară este deopotrivă nulă în privința substitutului fideicomisat și a fiduciarului. O soluție contrară ar putea avea loc singur în cazul când legiuitorul, prin text expres, ar deroga la tezele ce decurg din caracterul unitar al actului de substituție fideicomisară și ar atenua consecințele, în favoarea fiduciarului (cf. art. 900 cc. ital), ori poate — ceea ce ar corespunde mai mult dorinței testatorului — în favoarea substitutului. În lipsa de astfel de texte atenuante rămâne stabilit că nulitatea integrală e consecința firească a nesocotirii opreliștei legale, chiar dacă această sancțiune, la aparență severă, nu ar fi decretată expres de legiuitor. Așa fiind, nulitatea integrală va trebui să fie pronunțată în Ardeal și Bucovina; nu pentru motivul că art. 803 ccrom. decretează această sancțiune amplă, ci fiindcă principiile generale ale dreptului civil demandă sancțiunea nulității integrale a actului unitar și nu îngăduie soluția anulării parțiale a actului, cu menținerea (validarea) cutărei părți a acestuia.⁸⁾

Cum spuneam, teza nulității integrale a substituțiilor fideicomisare, dedusă din principiile generale ale dreptului civil, concordă numai incidental cu sancțiunea art. 803 ccrom. Deodată cu această rezervă și constatare vom adăoga doar că soluția noastră satisface în mod indirect cerinței decurgând din unificare, ca opreliștea de ordine publică a substituțiilor fideicomisare, să fie sancționată unitar, pentru întreaga lara, cu nulitatea integrală a dispoziției testamentare.

S-ar putea opune acestei soluțiuni oarecare considerațiuni de echitate cari ar demanda ca voința testatorului să fie respectată măcar în parte, adică în privința primului beneficiar? Nici decum. O atenuare a sancțiunii nu ar fi justificată nici chiar în cazul când rânduirea substituției fideicomisare s'a făcut din „ignorantia iuris“. Este adevărat că prin astfel de dispozițiune, testatorul înțelegea să uzeze de un mijloc mai eficace decât simpla instituire de moștenitor, pentru a înlătura

dela moștenire pe rudele sale ab intestat. Inșă nu este acesta unicul caz, când declaraliunea testamentară contravenind legii este complectamente înlăturată și rudele ab intestat sunt chemate la moștenire împotriva voinței exprimate în mod indirect de către testator. Anularea integrală a substituției fideicomisare nu este decât una din multe ipoteze când voința testatorului este înlocuită cu voința legiuitorului, care trebuie să primeze, de câteori considerațiuni de ordin mai înalt demandă.

VIII.

Conform doctrinei române și franceze, sancțiunea nulității integrale a substituției fideicomisare are loc numai în cazul când ambii gratificași au supraviețuit testatorului. Contrar, substituția nu se consideră nulă dacă unul din cei rânduiți murise înainte testatorului; în cazul decesului presuntivului fiduciar, bunurile revin celui rânduit ca substitut fideicomisat, iar în cazul că acesta din urmă a predecedat, institutul primește bunurile ca stăpân nețarmurit. În ambele cazuri, dispoziția testatorului se consideră ca liberalitate unică și directă. Ipoteza predecedării presuntivului fiduciar este una din ipotezele art. 608 ccaustr. (VI), iar cealaltă ipoteză intră în prevederile art. 615 ccaustr. În ambele cazuri se spune că moartea unuia din cei chemați preîntâmpină nulitatea, care presupune ca o dublă liberalitate să existe la data morții testatorului; ori, predecesul unuia din cei chemați a redus dubla liberalitate la una simplă.

Prin teza aceasta, consacrată și de jurisprudența franceză, nu se validează decât caducitatea decurgând din moartea beneficiarului înainte testatorului. Contrar, moartea beneficiarului după testator, incapacitatea beneficiarului cum și repudiarea nu remediază nulitatea substituției fideicomisare și nu conferă celui alt beneficiar titlul pentru a putea cere bunurile sub cuvânt că dubla liberalitate s'a transformat în liberalitate unică și directă.

Soluția acum spusă atenuază, de sigur, rigora opreliștei și are oarecare sprijin juridic în chiar noțiunea substituției fideicomisare, a cărei condiție sine qua non este dubla libertate în concreto. Inșă eadem ratione ar trebui să se spună că nu e de față dubla liberalitate nici atunci când unul din beneficiarii presuntivi este incapabil de-a moșteni și mai cu seamă când testatorul a rânduit ca substitut fideicomisat pe un „nondum

⁸⁾ Soluția aceasta e de altfel conformă cu doctrina; vezi spre pildă Unger, System des österr. allgem. Privatrechts, ed. III. vol. I. pag. 55 și vol. II. pag. 153; cf. art. 134 și 139 cciv. germ.

conceptus"; aceasta pentru considerațiunea că precum beneficiarul precedat, tot astfel nici incapabilul, nici cel neconceput nu are — din punctul de vedere al dreptului de moștenire — ființă juridică la data deschiderii succesiunii. Restrânsă la ipoteza predecesului, soluția doctrinei și a jurisprudenței se prezintă ca o teză izolată, și de pură cazuistică, soluție care fără temei binecuvântat refuză să aplice consecvent și integral corolariile ce decurg din lipsa elementului „dublei liberalități”, inerent substituțiilor prohibite.

IX.

Nulitatea integrală e sancțiunea substituțiilor prohibite, ce e drept; aceasta nu vrea totuși să spună că întreaga dispoziție căreia îi e atașată substituția, trebuie să fie întotdeauna anulată. Dacă spre pildă Primus a fost instituit moștenitor ex asse, cu îndatorirea ca după moartea sa să dea lui Secundus o cotă din avere ori un lucru determinat, nulitatea va atinge singur dispoziția privitoare la cota ori lucrul determinat, făcută în favoarea lui Primus și Secundus, dar nu și instituirea de moștenitor a lui Primus cu privire la restul bunurilor.

X.

Nulitatea substituțiilor fideicomisare este de ordine publică; cu toate acestea se susține cu insistență de unii, că judecătorul nu o poate constata și pronunța din oficiu, ci numai după cererea cutărui interesat. Susținerea aceasta, fără nici o rezervă, este în contradicție cu noțiunea ordinii publice și cu concepția ce se desprinde din sistemul juridic valabil în Ardeal. Este cert că judecătorul nu ar putea să cerceteze — nesezisat de nimeni — cutare testament și să pronunțe din oficiu hotărârea de anulare sub cuvânt că dispoziția testamentară coprinde o substituție fideicomisară. De altă parte însă nu trebuie să uităm că adeseori texte pozitive impun judecătorului în mod direct ori indirect îndatorirea ca să părăsească terenul „neutralității”, să cerceteze cazul, fie în procedura litigioasă, fie în cea grațioasă, și dacă constată că într'adevăr actul, spre pildă dispoziția testamentară constituie un act juridic oprit (substituția prohibită), să refuze colaborarea sa oficială la validarea unei atari dispoziții. În această ordine de idei trebuie să ne amintim că legile de ordine publică ar rămâne cu totul iluzorii dacă judecătorul nu ar avea posibilitatea de-a le aplica

chiar împotriva voinței părților. Mai mult, art. 15 proced. civ. transilv. arată că o instanță judiciară invitată de altă instanță judiciară să efectueze un act de procedură (o comisiune rogatorie), trebuie să refuze efectuarea, dacă actul se izbește în o lege prohibitivă; va să zică realizarea (validarea) unui act ilicit de către o instanță judiciară este interzisă chiar și atunci când o altă instanță i-se adresează în acest scop, prin comisiune rogatorie.

În afară de aceste considerațiuni generale vom releva că conform principiilor procedurii civile valabile în Ardeal, instanța, în ceea ce privește aplicarea regulilor juridice de fond, nu este limitată la cererile și propunerile părții, ci trebuie să le aplice și atunci, dacă partea nu le-a invocat expres, sau nu le-a indicat exact ori amănunțit. Câteva pilde: a) Reclamantul, numit în testament prim-beneficiar, intentează acțiune împotriva moștenitorului ab intestat, invocând că el, ca substitut *vulgar* primează pe pârâțul. Pârâțul cere pur și simplu respingerea acțiunii, fără a arăta temeiurile de drept ale respingerii. Judecătorul constată din testament că dispoziția testamentară invocată de reclamant nu e substituție vulgară, ci *fideicomisară*. Evident, el va trebui să respingă acțiunea, ținând în seamă din oficiu opreliștea de ordine publică și deci nulitatea dispoziției testamentare. b) Testatorul obligase pe moștenitorul său ab intestat, ca după moarte să remită lui Secundus bunurile succesoriale. Moștenitorul ab intestat ascunzând testamentul, succesiunea i-se predă fără nici o restricție, cu titlu ab intestat. Secundus reclamă în justiție, cerând excluderea de îndată a moștenitorului ab intestat, pentru motiv de nedemnitate (art. 542 ccaustr.), pentru temeiul arătat în art. 808 ccaustr. și în subsidiar, pentru asigurarea dreptului său conform testamentului („hereditatis petitio fideicommissaria”). Pârâțul cere respingerea acțiunii invocând incapacitatea de-a testa a testatorului și viciile de formă ale actului testamentar; nu invocă însă opreliștea substituției fideicomisare. Instanța, constatând că Secundus e substitut fideicomisar optima forma, să nu-l poată respinge pentru chiar acest singur motiv, fără a mai cerceta viciile invocate de pârât? c) Creditorul lui decuius dă în judecată pe A și B ca moștenitori testamentari și pe rudele lui ab intestat (sistemul dr. civ. magh.). Dacă e indiscutabil că instanța examinează din oficiu calitatea de moștenitor în astfel de cazuri, judecătorul, constatând că A și B sunt rânduiți prin substituție fideicomisară și că astfel nu au calitatea de

moștenitori, va trebui să respingă a limine acțiunea creditorului față cu acești pârâți. *d)* Fiduciarul și substitutul fideicomisar cer împreună să li-se libereze certificat de moștenire (art. 99 urm. leg. 16:1894), probând calitatea lor de moștenitori cu testament autentic din care reiasă evident substituția proibită; ori primul beneficiar singur susținând că e substitut vulgar, ar cere certificat de moștenire în baza unui atare testament. Ar proceda oare corect judecătorul care — sub cuvânt că nimeni nu s'a opus expres — ar dispune efectuarea publicațiunii și pe urmă ar libera certificatul de moștenire? *e)* În ipoteza art. 63 leg. 16:1894 s'ar săvârși o flagrantă violare de lege dacă instanța succesorală ar cita pe absentul având vocațiune ab intestat cu sancțiunea nerecunoașterii dreptului său de moștenire, și după citarea infructuoasă ar preda succesiunea celor rânduți de testator prin substituția fideicomisară, dacă din testament reiasă neîndoelnic nulitatea acesteia. *f)* Contrar, în astfel de cazuri (*e*), dacă nimeni nu are cunoștință de existența vreunui moștenitor, instanța va trebui să procedeze conform art. 114 urm. leg. 16:1894, pentru ca Fiscul să parvină la bunurile fără stăpân. Ținuta neutrală adică „neoficialitatea” din partea instanței în atari cazuri (sub cuvânt că nimeni nu a invocat nulitatea substituției), ar echivala cu crearea următoarei regule derogatoare (privilegiu) față cu opreliștea legii din 1926: că testatorul care nu are rude ab intestat ar putea rândui nestingherit substituți fideicomisari. *g)* Instanța fonduară conformându-se dispozițiilor art. 63 și 69 Reg. cărților fond. va trebui să respingă chiar comisia rogatorie pentru inscripția fonduară. dacă din încheierea de predarea succesiunii reiasă că e invitată să înscrie dreptul fiduciarului și al substitutului fideicomisar în baza unei substituțiuni prohibite.

Exemplele acestea ne arată că teza generală a „neutralității” instanței (a neintervenirii din oficiu) în fața substituțiunilor prohibite este eronată; contrar, intervențiunea ei în scopul anulării este regula, atât în baza dispozițiilor legale exprese ori implicite, cât și în baza principiilor generale și a corolariilor ce decurg din noțiunea „ordinii publice”.

XI.

Nulitatea de ordine publică a substituțiilor fideicomisare cum și tezele dezvoltate până acum ne oferă răspuns și în privința chestiunii de-a ști,

daeă dispozitia testamentară poate fi totuși menținută integral ori parțial prin voința celor interesați? Vom examina câteva ipoteze.

a) Din nulitatea integrală a dispoziției testamentare coprinzând substituția fideicomisară rezultă că înțelegerea reciprocă a celor chemați la moștenire prin substituția proibită (fiduciarul și substitutul fideicomisar) nu este suficientă nici măcar pentru remediarea parțială a nulității. Nulitatea integrală a dispoziției are ca urmare eliminarea (înlăturarea) *ambilor* din șirul moștenitorilor testamentari, moștenire prin substituția proibită (fiduciarul și substitutul fideicomisar) nu este suficientă nici măcar pentru remediarea parțială a nulității. Nulitatea integrală a dispoziției are ca urmare eliminarea (înlăturarea) *ambilor* din șirul moștenitorilor testamentari, moștenirea urmând să revină altora, fie în baza altui testament, fie ab intestat. În consecință, acordul fiduciarului cu substitutul fideicomisar în scopul de-a obține partea din ei bunurile în baza substituției prohibite, este cu totul inoperant; în lipsa de titlul juridic valabil bunurile sunt pentru ei „res aliena”, asupra cărora ei nu pot contracta sub nici o formă ori titlu⁹⁾.

b) Dacă moștenitorii veritabili ai lui decuius (ab intestat ori în baza cutărui act valabil de ultimă voință) cad de acord cu fiduciarul ori cu substitutul fideicomisar ori cu ambii în privința bunurilor rămase după decuius, atunci se elimină insuficiența arătată la punctul anterior, întrucât convenția se încheie cu participarea celor în drept de-a dispune, singurii interesați juridicește. Valabilitatea convenției va trebui examinată în astfel de cazuri în vederea coprinsului ei. Orice convenție cu care bunurile succesoriale se atribue de cătră cei în drept fiduciarului ori sub-

⁹⁾ În ipoteza unei substituții „pupilare” s'ar putea concepe ca pupilul, care e totodată moștenitorul ab intestat al testatorului, să contracteze cu persoana numită substitut fideicomisar; însă în acest caz pupilul nu contractează ca moștenitor fiduciar, ci ca moștenitor ab intestat; singur această calitate l'ar investi cu dreptul de-a contracta cu substitutul (rânduit nevalabil). Un atare contract, dacă e menit să asigure exculiz substitutului avantajile de-a lua — după moartea pupilului înaintea majoratului — bunurile provenite dela testator, va avea caracterul unui pact succesoral („unilateral”) nevalabil din punctul de vedere al dr. civ. magh., propter art. 113 leg. 20:1877, iar pentru cca. și propter art. 1249. Pactul succesoral bilateral ar necesita aprobarea instanței tutelare. De altfel chestiunea abia prezintă importanță practică.

stitutului, se califică juridicește *convenție inter vivos*, prin care veritabilii succesori mortis causa ai lui decuius transferă bunurile celui rânduit ca fiduciar ori ca substitut al acestuia, gratuit ori oneros. Este deci de sine înțeles că acela care dobândește bunurile prin o atare convenție, nu le dobândește în calitate de „fiduciar” ori de „substitut”, și nu dela decuius, ci în calitate de *donatar inter vivos* ori de *cumpărător* etc. dela proprietarii intermediari, cari sunt singurii succesori mortis causa după decuius. Achizitorul bunurilor în aceste condiții va deveni proprietarul lor *cu titlul inter vivos*; succesorii mortis causa ai lui decuius vor fi fost dintru tot începutul și vor rămâne pentru totdeauna rudele sale ab intestat, ori — dacă e cazul — beneficiarii rânduiți de el prin dispoziție testamentară valabilă. Evident, o atare convenție nu poate fi considerată nevalabilă sub cuvânt că substituția proibită obține astfel — în mod indirect — eficacitate; bunurile cari fuseseră cândva ale lui decuius nu pot fi socotite ca „res quarum commercium quis non habet”, față cu cel rânduit nevalabil fiduciar și substitut, când acestia ar urma să le dobândească *dela moștenitorii lui decuius*, cu orice titlu.

(Va urma)

Judecătoria rurală Deta jud. Timiș-Torontal

Obligațiunea alimentară între rudele naturale

Art. 307 din Codul Civ. Rom. dispune, că cercetarea paternității este oprită, spre deosebire de dispozițiunile art. 163 Cod. Civ. Austr. și art. 692 Cod. Napoleon, de unde se desprinde pentru fiecare legislație un osebit fel de obligațiune alimentară între rudele naturale.

Știm că obligațiunea naturală provine din simpla legătură de sânge independent de căsătorie. Presupunând că proba filiațiunii naturale e făcută în momentul când studiem obligațiunea alimentară între rudele naturale, ne vom întreba mai întâiu, dacă obligațiunea alimentară există între părintele natural și copiii naturali și apoi dacă obligațiunea naturală există între ascendenții de un grad mai îndepărtat și între descendenții lor naturali. Nu voi vorbi despre obligațiunea alimentară între colateralii naturali, pentru bunul cuvânt, că o asemenea obligație nu există nici între colateralii legitimi. În Franța nu face umbra de îndoială că atât tatăl cât și mama naturală, da-

toresc alimentarea copiilor lor, doctrina întemeind această soluție pe art. 672 cNap. care cu privire la copii incestuoși și adulterini, le reduce dreptul la alimente asupra succesiunii tatălui sau mamei lor, motivând că dacă copiii incestuoși și adulterini au dreptul la alimente, cu atât mai mult trebuie să aibe acest drept copiii naturali simplii, care sunt fructul unei împreunări, fără căsătorie, iar nu a unei împreunări necurate, ca în cazul unui incest sau al unui adulter. Art. 672 nu a fost reprodus în dreptul românesc și nu a fost reprodus pentru că, în dreptul românesc nu se face deosebire între copiii naturali simplii și între copii incestuoși și adulterini. Toți sunt tratați la fel de legea română. Suprimând art. 672 care cuprinde o îngrădire pentru copii naturali adulterini și incestuoși, nu avem text de lege pe care să ne bazăm, pentru ca să dăm copilului natural dreptul la alimente, împotriva părintelui său. În ce privește pe tată, toată lumea este de acord, că e vorba de o obligație dela care tatăl nu se poate sustrage, deși nu există text de lege, — desigur în ipoteza că proba filiațiunii e făcută. În codul român cercetarea paternității nu este admisă, decât excepțional. Astfel fiind, tatăl natural în cele mai multe cazuri nu poate fi silit a plăti alimente pentru că nu se poate face dovada paternității lui. În ce privește obligațiunea mamei naturale, nu poate fi nici o dificultate, copiii naturali cu privire la mama lor, au absolut aceleași drepturi, ca și copiii legitimi.

Nu există deosebire între un copil natural și un copil legitim, cu privire la mama lor; deci copilul natural va avea dreptul să ceară alimente mamei lui. Trecând dela rudenia naturală de gradul I, la rudenia naturală de gradul al II-lea sau al III-lea în linie descendentă și ascendentă, să vedem dacă există obligațiune alimentară și între gradele acestea:

În Franța se zice; nu pentru că nu există text de lege și pentru că rudenia naturală există numai între persoane, care au făcut dovada rudeniei lor, că deși ar putea fi criticat acest sistem, dar lipsind textul, *Dura lex, sed lex*. Când este vorba de un ascendent matern chestiunea se schimbă. Din moment ce copilul natural în raport cu mama sa, este exact în situația copilului legitim, are dreptul să ceară alimente și tatălui lui mare natural, al mamei și mamei lui mare naturale, căci soluția contrară ar însemna că el nu are față de mama, situația unui copil legitim. Conchidem cu următoarele soluții, ce după legea română sunt ad-

mise: Mama naturală este obligată să furnizeze alimente copiilor naturali și nu sunt datori să furnizeze alimente copiilor naturali și invers. Ascendenții, paterni naturali și descendenții paterni naturali, nu sunt datori să furnizeze alimente. Ascendenții și descendenții materni naturali, sunt datori reciproc să și furnizeze alimente. Să ne ocupăm acum și de felul cum legiuitorul Codului Civ. austriac tratează această chestiune, dar fiind că această legiuire își are aplicațiunea pe o destul de însemnată porțiune, din teritoriul țării românești. După cât se vede aci, legiuitorul s'a arătat mai grijuliu și mai proteguitor față de copii naturali, fructele legăturilor amoroase ilegite. Într'adevăr ceiace în codul civil român era oprit prin art. 307, în codul civil austriac sub art. 163 se spune: Acela, despre care se dovedește în modul prescris de Pr. Civ. că a avut relații sexuale cu mama unui copil, în intervalul de timp dela care până la naștere n'au trecut mai puțin de 6 luni și mai mult de 10 luni, s'au care recunoaște aceasta, deși numai afară de judecată, acela se presupune că el a procreiat copilul, iar art. 166 dispune ca copilul natural are dreptul să pretindă dela părinții săi îngrijire, creștere și provădere potrivită averii lor, drepturile părinților asupra lor întinzându-se numai atât cât reclamă scopul creșterii, deci după legiuirea austriacă a fost și este admisă căutarea paternității, și obligațiunea de întreținere alimentară, după legea română interzisă, și prin consecutură, după legea română interzisă, și prin consecuturi de legiferare în a admite principiul austriac făcându-i aparilia abia acum. (va urma)

Deta, la 26 Maiu. 1930

M. Gh. Mușatescu, judecător

REZUMATE DE JURISPRUDENTE

Stabilite de instanțele judecătorești din Ardeal și Curtea de Casație

PENSIUNI. — VADUVA. — PENSIUNEA SOȚULUI. — TRANSMISIUNE. — LEGEA UNG. LXV DIN 1912. — ABROGARE. — LEGEA GENERALĂ DE PENSII

Dispozițiunile legii unghare XV din 1912 au fost abrogate de legea generală de pensii din Oct. 1925, iar drepturile prevăzute prin aceste dispozițiuni nu pot constitui drepturi câștigate de oarece dreptul la pensie în conformitate cu legea nu este un drept câștigat pentru acela care îl reclamă decât din momentul în care acest drept a fost lichidat și stabilit printr'o hotărâre definitivă.

Curtea, asupra motivului de casare, prin care

recurenta văduva lui Ioan Ștefan susține că greșit Comisiunea Centrală de Pensii i-a respins cererea sa de pensie, fiindcă deși cererea sa, a fost introdusă sub regimul noii legi generale de pensii din 1925, totuși dânsa avea drepturi câștigate după fosta lege maghiară de pensii din 1912, potrivit căreia, văduva unui pensionar care a avut o viață conjugală legitimă de 3 ani, dobândește dreptul la pensie după soțul ei, chiar dacă ea s'a căsătorit după ce soțul ei a fost scos la pensie;

Având în vedere că prin decizia atacată cu recurs, Comisiunea Centrală de Pensii a respins cererea prin care recurenta solicita potrivit descrițiunilor legii unghare de pensii, transmisiunea pensiei defunctului ei soț, pe motiv că legea generală de pensii din 1925, sub imperiul căreia a fost făcută, nu recunoaște nici un drept la pensie văduvei care s'a căsătorit după ce fostul ei soț a fost pensionat.

Considerând că pretențiunea recurentei de a i-se transmite pensia defunctului ei soț, conform legii LXV unghare din 1912, nu poate fi admisă, deoarece dispozițiunile acestei legi au fost abrogate de legea generală de pensii din Oct. 1925 care prin art. 110 dispune, că toate dispozițiunile din legi, regulamente și statute de pensii, precum și acelea din legile organice de pe tot cuprinsul țării, cari conțin dispozițiuni privitoare la pensii, contrarii acestei legi, sunt și rămân abrogate.

Considerând că dispozițiunile din legea unghară invocate de recurentă în favoarea sa, nu pot constitui pentru dânsa drepturi câștigate, deoarece dreptul la pensie în conformitate cu legea, nu poate constitui un drept definitiv câștigat pentru cel care îl reclamă, de cât din momentul în care acest drept a fost lichidat și stabilit prin o hotărâre definitivă, fiindcă până atunci, pentru parte nu există de cât o simplă expectativă a dreptului de pensie creată de lege, și pe care tot legea o poate modifica sau desființa, astfel după cum în speță le-a și desființat noua lege generală de pensii din 1 Octomvrie 1925;

Că deci motivul de casare este nefondat și recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul.

(Cas III. Dec. Nr. 112 din 23 Ianuarie 1930).

Extinderea art. 493 pr. p. rom. și în teritoriile alipite. Curțile de Apel instanțe de judecată a ofițerilor de poliție judiciară și a judecătorilor.

Curtea, în complexul de divergență prevăzut de art. 15 din legea sa organică, a luat în cercetare chestiunea de a se ști dacă art. 493 proc. pen. din vechiul regat este aplicabilă și în Bucovina, chestiune ridicată cu ocazia judecării recursului făcut de Dl. Procuror General al Curții de Apel din Cernăuți în contra deciziunii cu Nr. 47/929 a aceleiași Curți, secția II-a.

S'a ascultat în concluziuni dl. Procuror Polihron, care prin concluziunile puse, a susținut că art. 493 proc. penală a fost introdus și în Bucovina și a cerut casarea fără trimiterea la Curtea de Apel, nefiind regulat sesizată.

DELIBERAND

Având în vedere că din decizia supusă recursului și din lucrările dela dosar, rezultă că, în urma reclamațiunii făcute de Vasile Sopco, jandarmul plutonier Cernăuțeanu a fost trimis în judecată pentru faptul că în noaptea de 25—26 Junie 1928, s'a dus la domiciliul reclamantului pe care l'a arestat și l'a dus la comisariatul de poliție insultându-l.

Că judecătoria mixtă din Cernăuți, căreia i-a fost adresată reclamațiunea și-a declinat competența și a trimis dosarul Curții de Apel din Cernăuți, prin încheierea C. II 1166/28, pe motiv, că în timpul comiterii faptului imputat, jandarmul inculpat se afla în execuția funcțiunii sale de ofițer de poliție judiciară.

Potrivit art. 94 din legea cambială în vigoare în Ardeal, o datorie cambială poate fi compensată numai dacă debitorul produce o creanță cambială reală, ajunsă la scadență sau o creanță stabilită, în numerar prin hotărâre judecătorească, iar nu și în cazul când se mărginește a invoca o datorie ce va trebui determinată prin verificarea registrelor părții adverse.

Curtea, asupra motivului de recurs; violarea art. 93 și 94 din legea cambială și exces de putere;

Onor. Curte de Apel, deși stabilește că cambiiile acționate de reclamantă au fost cambii de acoperire și că între părțile litigante, afară de afacerea cu grâul mai există și o afacere de brânză nelichidată, totuși n'a luat în considerare cererea mea ca eventuală datorie rezultând din afacerea cu grâu să fie compensată cu pretențiunea mea față de reclamantă rezultând din afacerea cu brânza.

Astfel fiind deciziunea Onor. Curte de Apel a fost dată cu violarea art. 93 și 94 din legea cambială și prin exces de putere.

Intr'adevăr art. 94 al legii cambiale prevede că compensarea creanțelor reciproc se poate face numai dacă debitorul are contra reclamantului creanță cambială reală scadentă sau în numerar stabilită prin hotărâre judecătorească definitivă, ori prin tranzacție judecătorească.

Acest text presupune însă că prima cambie acționată de creditor este o cambie regulată, care dela origine a fost complectă cu toate datele cerute de lege și nu o cambie de acoperire, ca în speță,, unde reclamanta singură a complectat scadența cu data care-i convenea.

Căci dacă uneori cambiei regulate nu i se poate opune în compensație de cât o altă creanță

cambială reală, nu tot astfel se prezintă situațiunea când prima cambie a fost arbitrar complectată cu scadența ce i-a convenit creditorului în disprețul răfuelei de făcut ce ar exista între el și debitor și aceasta în cazul când cambiile nu i-au fost remise decât spre acoperirea eventualului sold ce ar rămâne în favoarea sa.

Art. 93 din legea cambială de altfel prevede că între părți atari excepțiuni sunt admisibile.

În speță Onor. Curte, stabilind că între mine și reclamantă, au fost legături de cont curent referitoare la două afaceri și anume la aceia de grâu și la aceia de brânză, ar fi trebuit să constrângă pe reclamantă că pretinde în original registrele comerciale căci în acel caz, s'ar fi văzut că din afacerea de brânză eu sunt acela care am pretențiuni față de reclamantă și deci era cazul ca cele două datorii să se compenseze.

Pe de altă parte, stabilind că eu am emis cambiile pentru acoperirea contului curent, atâta timp cât afacerile dintre noi n'au format obiectul unei socoteli definitive, reclamanta nu avea dreptul să complecteze cambiile cu scadența ce-i convenea.

Având în vedere deciziunea atacată cu recurs prin care se constată că recurentul pârât a vândut un vagon de grâu intimitei reclamante, pe care însă neputându-l livra în schimbul prețului primit, părțile au stornat vânzarea și în loc de restituirea prețului recurentei a dat intimitei cu titlul de împrumut, pe lângă un act ipotecar de garanție, două cambii de acoperire în alb, pentru sumele de bani prevăzute într'un extras de cont curent, la care el s'a învoit a-i plăti o dobândă și un comision de 1 la sută, asupra valorii întregii afaceri; că între recurent a mai existat într'adevăr în afară de vânzarea grâului și o altă afacere privitoare la vânzarea unei cantități de brânză, însă între aceste afaceri nu a fost nici o conexitate, fie care din ele fiind încheiată independent una de alta.

Considerând că atât în fața Curții de Apel cât și astăzi prin motivul de recurs, recurentul pârât susține că instanțele judecătorești sunt dator să opereze compensațiunea celor două datorii existente reciproc între părți din moment ce prin prezentarea registrelor intimitei s'ar fi putut ușor constata că și intimata îi datora lui o sumă de bani rezultând din cea de a doua afacere privind vânzarea unei alte cantități de marfă specificată mai sus;

Considerând că în conformitate cu art. 94 din legea cambială în vigoare în Ardeal compensațiunea creanțelor reciproce nu se poate opera de cât numai atunci când are față de reclamant o creanță cambială reală scăzută sau o creanță constatată în numerar printr'o hotărâre judecătorească definitivă, sau transacțiune judecătorească.

Că potrivit dispozițiilor acestui text, compensațiunea cerută de recurent nu poate dar să

opereze în cauză, de oarece compensațiunea nu poate să aibă loc decât numai în cazul dacă debitorul produce o creanță cambială reală ajunsă la scadență sau o creanță stabilită în numerar prin hotărâre judecătorească, iar nu și în cazul — cum este în speță — când recurentul pârât se mărginește numai să invoace că are o datorie, ce va putea să fie determinată din verificarea registrelor părții adverse.

Considerând că nici motivul privitor la violarea art. 93 din legea cambială nu este întemeiat, de oarece în lipsă de stipulațiunea contrarie, posesorul unei cambii acceptată în alb, poate ori când, potrivit acestui text, să completeze cambia cu celelalte clauze esențiale prescrise de art. 3.

Că deci în cauză nefiind comis un exces de putere și nici o violare a art. 93 și 94 din legea cambială ardeleană, motivul de casare este nefondat și recursul urmează a fi respins.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată și apreciind:

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul ca nefondat.

(Cas. III. Deciziunea No. 718 din 16 Maiu 1929).

Faliment. Sechestrarea posterioară a averii falitului de un creditor. Act nevalabil. Poate fi atacat de creditorii ceilalți

Art. 27 punct. 2 din legea falimentului aplicabilă în Ardeal, prevede că părțile interesate vor putea ataca toate acele acte juridice ale falitului, intervenite după declararea falimentului sau după încetarea plăților, prin care s'ar achita sau s'ar garanta o creanță și când partea căreia i se face achitarea sau garantarea, a știut de declararea falimentului sau de încetarea falimentului sau de încetarea plăților datorite.

În speță, din decizia atacată cu recurs se constată că recurentul a aplicat un sechestrul pe averea falitului, știind că acesta este în stare de încetare a plăților, sechestrul care conform art. 55 din aceeași lege asigură, creditorului o achitare privilegiată înaintea celorlalți creditori din valorizarea obiectelor sechestrate.

Intrucât sechestrul asigură creditorului urmăritor un privilegiu față de ceilalți creditori ai falimentului, acest act poate fi atacat pe calea prevăzută de art. 27 punctul 2 din legea falimentului și acesta indiferent de ținuta activă sau pasivă a falitului, deoarece recurentul urmăritor nu putea legal dobândi privilegiul sechestrului înființat, din moment ce a avut deplină cunoștință de încetarea plăților sau starea de faliment.

Astfel fiind și întrucât dar în speță este constatat că sechestrul s'a aplicat după încetarea plăților și urmăritorul știa de această situațiune, bine și printr'o justă aplicațiune a art. 27 punct. 2 din legea falimentului Curtea de Apel a desființat sechestrul înființat de recurent.

(Cas. III, dec. 922 din 18 Septembrie 1928.)

PROTEST

Dr. Mihail Leitner și Emanuil Schwartzberger, locuitori din Oradea încă în ziua de 1 Aprilie 1929, au preluat dela subsemnata Asociație biroul de informații instalat și organizat de noi. În sensul învoelii noastre, li-am permis că timp de 1 an, dela primire să folosească numele Asociației. Această folosire de nume a sistat în ziua de 1 Aprilie 1930 și după acest termen proprietarii biroului de informații nu vor putea să mai folosească în nici o relațiune numele Asociației. Având în vedere, că în contra protestului nostru s'au folosit și folosesc de numele nostru în modul următor:

„Veritas“ fostă Asociația Voiajorilor Comerciali din Ardeal și Banat Secția Informațiuni și astfel se ivește acea presupunere că între noi există vre-o conexitate, din care cauză prin prezenta declarăm, că nu avem nimic comun cu acest birou și pentru activitatea lui nu garantăm nici materialicește, nici moralicește.

Asociația Voiajorilor Comerciali
din Ardeal și Banat, Oradea

Judecătoria mixtă Caransebeș

Nr. 2530—1928.

PUBLICAȚIUNE

Judecătoria mixtă Caransebeș aduce la cunoștință generală, că la cererea lui Constantin Tațu, locuitor în Ciuta, a pornit procedura pentru anularea următorului document, despre care se afirmă că s'ar fi pierdut. Libelul de depunere avea Nr. 18.299/50/XXIV cu o sumă depusă de 35.000 lei (trei zeci și cinci mii) depusă la Banca Prima Cassă de Păstrare din Caransebeș.

Deci instanța invită pe posesorul documentului amintit, ca în termen de un an dela inserarea a treia a publicațiunei în Ardealul Juridic, să prezinte documentul la instanță, pentru că în caz contrariu îl va declara nul, dacă petiționarul va cere aceasta din nou și termenul mai sus arătat va fi expirat.

Caransebeș, la 15 Maiu 1928.

Ioșif Virágh m. p. consilier
p. conformitate I. Groza grefier

DR. VICTOR BOGDAN notar public în Ocna-Mureșului.

No. 63—1930 succ.

PUBLICAȚIUNE

În urma deciziunei Judecătoriei rurale din Ocna-Mureșului, No. G. 4323—1929, Noi, Dr. Victor Bogdan, notar public, ca mandatarul judecătoriei, în cauza succesorală a decedatului Török Ștefan, decedat în Ocna-Mureșului, la 18 Octombrie 1929, fără a lăsa testament, fixăm desbaterea pe ziua de 25 Septembrie 1930, în biurul nostru din Ocna-Mureșului, Strada Răsboieni Nr. 37.

În baza §. 54. al legii XVI din 1894, Török Bela și Török Maria măritată Iordan Ioan, cu domiciliul necunoscut, îi cităm pe termenul de mai

sus cu observarea că dacă nu se vor prezenta, personal sau prin mandatar, desbaterea se va ținea cu curatorul numit pe seama dâșilor de către Tribunal, secția tutelară, și că și în cazul îndrumării la proces, vor fi reprezentați de curatorul numit de către Tribunal, secția tutelară, dacă nu-și vor numi reprezentant.

Ocna-Mureșului, la 15 Maiu 1930.

Dr. Victor Bogdan
notar public

DR. VICTOR BOGDAN notar public în Ocna-Mureșului.

No. 102—1929. succ.

PUBLICAȚIUNE

În urma deciziei Judecătorei rurale din Ocna-Mureșului, No. G. 1416—1929, Noi Dr. Victor Bogdan, notar public, ca mandatarul Judecătorei, în cauza succesorală a decedatei Văd. lui Petric Dumitru, născ. Rad Anica, decedată în Ocnișoara, la 6 Noemvrie 1928, cu testament, fixăm debateră pe ziua de 10 Septemvrie 1930, în biroul nostru din Ocna-Mureșului, Str. Răsboieni, No. 37.

În baza §. 54 al legii XVI din 1894, Câmpian Maria I. Ștefan, cu domiciliul necunoscut, o cităm pe termenul de mai sus cu observarea că dacă nu se va prezenta personal sau prin mandatar, desbaterea se va ținea cu curatorul numit pe seama dâșei de către Tribunal, secția tutelară, și că și în cazul îndrumării la proces, va fi reprezentată de curatorul numit de către Tribunal, secția tutelară, dacă nu-și va numi reprezentant.

Ocna-Mureșului, la 20 Maiu 1930.

Dr. Victor Bogdan
notar public

DR. VICTOR BOGDAN notar public în Ocna-Mureșului.

No. 101—1929 succ.

PUBLICAȚIUNE

În urma deciziei Judecătorei rurale din Ocna-Mureșului, No. 1613—1929, Noi Dr. Victor Bogdan, notar public ca mandatarul Judecătorei, în cauza succesorală a decedatei Lazar Maria măr. Oprița Anghel, decedată în Ocnișoara, la 8 Ianuarie 1926, fără a lăsa testament, fixăm desbaterea pe ziua de 10 Septemvrie 1930, în biroul nostru din Ocna-Mureșului, Strada Răsboieni, No. 37.

În baza §. 54. al legii XVI din 1894, Oprița Pavel și Oprița Dinu, cu domiciliul necunoscut, îi cităm pe termenul de mai sus cu observarea că dacă nu se vor prezenta personal sau prin mandatar, desbaterea se va ținea cu curatorul numit pe seama dâșilor de către Tribunalul Alba, secția tutelară, și că și în cazul îndrumării la proces,

vor fi reprezentați de curatorul numit de către Tribunal secția tutelară, dacă nu-și vor numi reprezentant.

Ocna-Mureșului, la 20 Maiu 1930.

Dr. Victor Bogdan
notar public

DR. VICTOR BOGDAN notar public în Ocna-Mureșului.

No. 219—1930, succ.

PUBLICAȚIUNE

În urma deciziei Judecătorei rurale din Ocna-Mureșului, No. G. 3734—1929, Noi Dr. Victor Bogdan, notar public, ca mandatarul Judecătorei, în cauza succesorală a decedatului Turzai Martin decedat în Ocna-Mureșului, la 2 Decemvrie 1929, fără a lăsa testament, fixăm desbaterea pe ziua de 6 Octomvrie 1930, în biroul nostru din Ocna-Mureșului, Strada Răsboieni Nr. 37.

În baza §. 54. al legii XVI din 1894, Turzai Josif și Turzai Martin, cu domiciliul recunoscut, îi cităm pe termenul de mai sus, cu observarea, că dacă nu se vor prezenta personal sau prin mandatar, desbaterea se va ținea cu curatorul numit pe seama dâșilor de către Tribunal, secția tutelară, și că și în cazul îndrumării la proces vor fi reprezentați de curatorul numit de Tribunal, secția tutelară, dacă nu-și vor numi reprezentant.

Ocna-Mureșului, la 20 Maiu 1930.

Dr. Victor Bogdan
notar public

DR. VICTOR BOGDAN notar public în Ocna-Mureșului.

No. 173—1929, succ.

PUBLICAȚIUNE

În urma deciziei Judecătorei rurale din Ocna-Mureșului, No. G. 1759—1929, Noi Dr. Victor Bogdan, notar public, ca mandatarul Judecătorei, în cauza succesorală a decedatului Vereșmorteau Ioan, decedat în Aiud, la 9 Februarie 1929, fără a lăsa testament, fixăm desbaterea pe ziua de 10 Septemvrie 1930, în biroul nostru din Ocna-Mureșului, Strada Răsboieni Nr. 37.

În baza §. 54. al legii XVI din 1894, Vereșmorteau Marta și Vereșmorteau Anica, cu domiciliul necunoscut, îi cităm pe termenul de mai sus cu observarea că dacă nu se vor prezenta personal, sau prin mandatar, desbaterea se va ținea cu curatorul numit pe seama dâșilor de către Tribunal secția tutelară, și că și în cazul îndrumării la proces vor fi reprezentați de curatorul numit de Tribunal secția tutelară dacă nu-și vor numi reprezentant.

Ocna-Mureșului, la 20 Maiu 1930.

Dr. Victor Bogdan
notar public

» FRIGIDAIRE «

**Mai rece ca ghiata
Mai eficient ca ghiata
Mai sanatos ca ghiata**

Frigul pentru nevoile casnice,
comerciale și industriale pro-
pus în mod automat pe cale
electrică. Pentru demonstrații
vă stă cu plăcere la dispoziție

AUTOMECHANICA S. A. CLUJ

Strada Regina Maria Nr. 10

Calea Dorobanților Nr. 18

Reprezentanța generală:

Leonida & Co. S. A. din București

„Auto-Mecanica” Săciatate Anonimă

Depozit de cauciucuri,
Piese de schimb
și accesorii **Str. Reg.
Maria 10 Telefon 2-16
Cluj**

**Reprezentanța
generală:**

Garaje, benzină și
ulei. Atelier de reparații
Cal. Dorobanților 18. Telefon 4-89
Cluj

Leonida & Co. București

Reprezentant al automobilelor

Chevrolet, Cadillac, La Salle, Pontiac și Oakland
renumitele uzini a lui General Motors